

*Ставніченко М. В.,**здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії 2 курсу
кафедри цивільного та господарського права і процесу
факультету права та економіки
Міжнародного гуманітарного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ВИТРЕБУВАННЯ У ОСТАННЬОГО НАБУВАЧА СПІЛЬНОГО СУМІСНОГО МАЙНА ПОДРУЖЖЯ, ЩО БУЛО НЕПРАВОМІРНО ВІДЧУЖЕНО БЕЗ ЗГОДИ ІНШОГО ІЗ ПОДРУЖЖЯ

Анотація. Початковий етап при опрацюванні матеріалу та проведенню даного наукового дослідження включав визначення основного терміну – права спільної сумісної власності, а також підстав виникнення права спільної сумісної власності. У подальшому автором акцентовано на дійсності та забезпеченості сталою судовою практикою Верховного Суду двох окремих презумпцій права спільної сумісної власності: 1) спільності права власності подружжя на майно, яке набуто ними в період шлюбу; та 2) рівності часток у праві спільної сумісної власності. У основному матеріалі статті розглянуто особливості судового захисту права спільної власності подружжя шляхом пред'явлення вимог до винуватця позовів, які є класичними та пріоритетними для захисту права власності, у тому числі, права спільної сумісної власності. Метою статті є визначення та детальний аналіз найбільш дієвих способів захисту при витребуванні спільного сумісного майна подружжя, розкриття особливостей побудови дієвої стратегії при витребуванні майна у судовому порядку. Стаття містить опис практичних ситуацій, преамбул можливих судових спорів та способів їх вирішення. Зі змісту статті можливо дізнатись основні практичні аспекти у реалізації права на захист шляхом витребування майна, що перебувало у спільній сумісній власності, але було відчужено одним із подружжя без згоди іншого, дійти висновків про характерні риси категорій справ, у яких слід застосовувати витребування як спосіб захисту. Стаття допомагає розмежувати справи за предметом позову: про визнання недійсним правочину і, як наслідок, реституції та витребування майна (у випадках, коли недійсність правочину не спричинить юридичних наслідків, адже відчуження відбувалось у подальшому і після укладення оспорюваного правочину). Наведене дослідження містить висновки щодо встановлення відмінностей між спільною частковою та спільною сумісною власністю у розрізі саме процесуальних можливостей захисту у цивільному процесуальному законодавстві. Направленість статті саме на визначення механізмів та алгоритмів захисту на підставі висновків Верховного Суду забезпечує не тільки теоретичне значення, але й може використовуватись як окремі практичні коментарі у професійній діяльності юристів, котрі зіштовхнулись із відповідними правовідносинами клієнтів у рамках спору про поділ, повернення, визнання майна спільним сумісним. Висновки дослідження можуть слугувати підґрунтям у подальшій теоретичній діяльності науковців.

Ключові слова: поділ майна, спільна сумісна власність, поділ спільного сумісного майна, витребування майна, позов співвласника.

Постановка проблеми. Законодавчі аспекти правової системи України у побудові інституту спільної сумісної власності сконструйовані на загальних принципах цивільного права, що, в свою чергу, передбачає використання диспозитивного методу на розсуд сторін задля врегулювання спірних правовідносин. Водночас, складність реалізації врегулювання спорів у відносинах з приводу поділу спільного сумісного майна часто зумовлена відстороненістю та, нерідко, негативним психологічним ставленням один до одного сторін таких правовідносин (подружжя). Саме тому існування дієвого, зрозумілого та сталою механізму судового захисту та/або відновлення своїх порушених прав є надважливим аспектом у системі правосуддя України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема щодо регулювання відносин у сфері спільної сумісної власності не є новою та, відповідно, досліджувалась і актуалізувалась у працях багатьох українських вчених, зокрема, до поглибленого аналізу та виявлення проблемних питань у період незалежності України звертались О.В. Мельниченко, В.С. Гопанчук, О.А. Явор, І.П. Малютіна, В.Р. Рентюк, О.І. Розгон, С.В. Кравцов та інші.

Мета статті – визначити та проаналізувати найбільш дієві способи захисту при витребуванні спільного сумісного майна подружжя, розкрити особливості побудови дієвої стратегії при витребуванні майна у судовому порядку.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ч. 3 ст. 368 ЦК України майно, набуто подружжям за час шлюбу, є їхньою спільною сумісною власністю, якщо інше не встановлено договором або законом [1].

Законними підставами виникнення спільного сумісного майна подружжя є: 1) способи набуття, які передбачені у главі 24 ЦК України; 2) правовий статус зареєстрованого подружжя з урахуванням (здійсненням) їх внеску; 3) правовий статус зареєстрованого подружжя без врахування їх внеску до спільного майна; 4) проживання жінки та чоловіка однією сім'єю. Згідно зі ст. 74 СК України чоловік та жінка, що проживають однією сім'єю, мають правовий статус співмешканців та наділені СК України правами і обов'язками щодо спільної сумісної власності [3, с. 166; 2].

У статті 60 СК України закріплено, що майно, набуто подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу). Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Таке ж положення містить і стаття 368 ЦК України [2].

Велика Палата Верховного Суду у постанові від 21.11.2018 р. по справі № 372/504/17 зазначила наступне: «Відповідно до частини першої статті 355 ЦК України майно, що є у власності двох або більше осіб (співвласників), належить їм на праві спільної власності (спільне майно)» [6].

Відповідно до ч. 1 ст. 70 Сімейного Кодексу у разі поділу майна, що є об'єктом права спільної подружжя, частки майна дружини та чоловіка є рівними, якщо інше не визначено домовленістю між ними або шлюбним договором.

Згідно позиції Верховного Суду (по тексту – ВС), що викладена у постанові від 29.06.2022 р. по справі №372/2118/16-ц право спільної сумісної власності у разі поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, частки майна дружини та чоловіка вважаються рівними, якщо іншого не визначено домовленістю між ними або шлюбним договором [7].

Вказана позиція є усталеною, та була безліч раз застосована Верховним Судом.

Зазначені норми закону свідчать про дві окремі презумпції: 1) спільності права власності подружжя на майно, яке набуто ними в період шлюбу; та 2) рівності часток у праві спільної сумісної власності.

Презумпція спільності права власності подружжя на майно, яке набуто ними в період шлюбу може бути спростована й один із подружжя може оспорити поширення правового режиму спільного сумісного майна на певний об'єкт, в тому числі, в судовому порядку. Тягар доказування обставин, необхідних для спростування презумпції, покладається на того з подружжя, який її спростовує [5].

Дана правова позиція викладена у Постанові Верховного Суду України від 24 травня 2017 року у справі № 6-843цс17 та Постановах Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 06 лютого 2018 року у справі № 235/9895/15-ц, від 05 квітня 2018 року у справі № 404/1515/16-ц» [8, 9].

Від вказаної позиції Верховний Суд не відступав, про що свідчить її застосування у постановах останніх років, наприклад: від 30.09.2022 року по справі 753/2222/19, від 21.09.2022 року у по справі 752/1716319, від 05.10.2022 року по справі 664/906/20 [10, 11, 12].

Слід зазначити, що у спорах з приводу поділу спільного майна подружжя заявлення окремої вимоги про визнання майна спільним сумісним є неефективним способом захисту (окрім випадків, коли майно було набуто під час фактичних шлюбних відносин до/без реєстрації шлюбу), адже майно є спільним сумісним в силу закону. Водночас, відчуження одним із подружжя спільного сумісного майна без згоди іншого є підставою для визнання правочину недійсним.

Саме у позовах про визнання правочину недійсним з підстав відчуження без згоди іншого і криється правильний спосіб захисту своїх порушених прав другого з подружжя. Саме

у таких позовах має відбуватись заявлення вимоги про витребування майна, як похідної. Окрім того, сторони позивача слід враховувати той момент, що формування вимоги про витребування має стосуватись не частки у праві власності, а майна в цілому, як одиницю/індивідуально визначену річ. Вказана позиція обґрунтовується правовою природою інституту спільного сумісного майна, який суттєво відрізняється від спільної часткової власності.

Так, відповідний правовий висновок зробила Об'єднана Палата Касаційного цивільного суду у постанові від 15.06.2020 р. у справі № 430/1281/14-ц: «При розгляді спорів про відчуження одним із подружжя спільного майна без згоди іншого з подружжя слід передусім визначитись з об'єктом, тобто з тим, що відчужується. Предмет правочину є іншою правовою категорією, а саме – об'єктом, а не його частиною. Відчуження спільного майна відбувається за згодою співвласників, а відчуження частки – лише за її наявності...».

«Якщо об'єкт належить на праві спільної сумісної власності кільком особам, то право власності кожного із співвласників у спільній сумісній власності поширюється на весь об'єкт, відтак передати у власність можна лише об'єкт в цілому» [13].

До такого ж висновку згодом і дійшов Верховний Суд у постановах від 08.07.2020 р. по справі № 359/10528/15-ц, у постанові від 15.12.2021 р. по справі № 640/17764/17 [14, 15].

Таким чином, суттєвою відмінністю спільної часткової власності від спільної сумісної є те, що у частковій власності право розпорядження/володіння поширюється на певну частку, що належить власнику, а у спільній сумісній на весь об'єкт, однак таке розпорядження/володіння здійснюється за згодою другого співвласника і щодо всього об'єкта в цілому. Вказане твердження має вирішальне значення при витребуванні майна.

При підготовці стратегії відновлення прав шляхом витребування майна треба пам'ятати, що витребування саме частки (яка визначена в силу презумпції рівності часток або ж на розсуд позивача) у останнього набувача є невірним способом захисту, оскільки витребуване майно позивачу ніколи не належало на праві спільної часткової власності, і відповідно така частка не була визначена. А сімейне законодавство передбачає, що у таких випадках майно є лише спільною сумісною власністю.

Якщо майно знаходилось у спільній частковій власності, то таке частка може бути витребувана відповідник власник такої частки. При цьому, остання позиція Верховного Суду говорить про те що, частку у праві власності, яка не визначена в натурі, витребувати можна.

У постанові від 20 червня 2023 року у справі № 362/2707/19 ВП ВС відступила від правового висновку ВС щодо витребування майна, яке є індивідуально визначеним або виділеним в натурі, визначивши, що співвласник майна може витребувати частку, яка належить йому у праві спільної сумісної власності, з незаконного володіння незалежно від того, чи є це майно індивідуально визначеним або виділеним у натурі [16].

Слід пам'ятати, що витребування спільного сумісного майна, в тому числі не титульним власником, не тільки не забороняється законодавством, але й має прикладне застосування, що, зокрема, підтверджується висновками у постановах Верховного Суду.

Постанова ВС від 16.12.2020 р. по справі 661/2576/16-ц.

За обставинами справи позивач просив витребувати (в цілому) на його користь квартиру, яка належала йому та його

матері на праві спільної сумісної власності (інших позивачів не було). Квартира вибула з його власності на підставі судового рішення, яке згодом було скасовано.

Суд першої інстанції позов задовільнив повністю на підставі статті 388 ЦК. Суд апеляційної інстанції рішення змінив, та витребував лише $\frac{1}{2}$ частки.

Верховний Суд постанову апеляції скасував, та залишив у силі рішення суду I інстанції, зазначивши, що власність була сумісна, виділених часток не було в натурі, натомість витребувати частку зі спільної сумісної власності не можна, а спільна сумісна власність поширюється на все майно, тому висновок суду I інстанції про витребування майна у цілому, є правильним [17].

Постанова ВС від 31.08.2021 р. по справі 643/9638/19.

За обставинами справи позивач, якому на праві спільної сумісної власності належала квартира (другий співвласник не звертався до суду) просив визнати недійсним перший договір купівлі-продажу, та витребувати у останнього набувача квартиру та повернути її у володіння позивача та іншого співвласника. Підставою позову було те, що квартира була декілька разів відчужена на підставі підроблених документів.

Суд першої інстанції позов задовільнив повністю, апеляційна та касаційна інстанції залишили без змін, і ВС зазначив, що витребування майна в цілому є належним способом захисту [18].

Постанова ВС від 11.09.2019 р. по справі 621/1905/16-ц.

За обставинами справи позивач (дружина) звернулася до суду із позовом про визнання недійсним правочину щодо внесення її чоловіком спільного сумісного майна подружжя до статутного капіталу ТОВ, визнання недійсним рішення про збільшення статутного капіталу ТОВ, скасування свідоцтва про право власності, скасування державної реєстрації за ТОВ, витребування спірного майна із чужого незаконного володіння відповідача (добросовісного набувача) та визнання майна об'єктом спільної сумісної власності, скасування державної реєстрації за останнім набувачем.

Верховний суд рішення I та II інстанції скасував та ухвалив нове – визнав недійсним правочин щодо передачі майна до статутного капіталу ТОВ, та витребував майно із чужого незаконного володіння відповідача (останнього набувача) у спільну сумісну власність позивача та її чоловіка (до речі, вимога позивача не була конкретизована, що позивач просить повернути майно у спільну сумісну власність).

Так, ВС у вказаній постанові зробив такі висновки: «Оскільки правочин щодо передачі спірного нерухомого майна подружжя у вигляді внеску у статутний фонд ТОВ, який є угодою щодо розпорядження цінним майном, вчинено з порушенням вимог статті 65 СК України щодо наявності письмової згоди другого з подружжя на вчинення такого правочину, суд апеляційної інстанції дійшов обґрунтованого висновку про недійсність цього правочину [19].

Щодо доводів про неоднакове застосування висновків Верховного Суду України та Верховного Суду слід вказати, що наведена відповідачем судова практика стосується праводносин щодо поділу майна подружжя, в той час як в цій справі вирішуються вимоги про визнання правочинів недійсними, витребування майна з чужого незаконного володіння. В справі, що розглядається, спірне майно подружжя не залишилось як внесок у статутному фонді товариства, а було відчужене останнім третій особі, у зв'язку з чим позивач позбавлена права на виплату половини вартості внесеного майна в разі поділу

майна подружжя або права вимагати виплатити їй половини отриманого доходу від діяльності підприємства.

За таких обставин позов підлягає задоволенню в частині позовних вимог щодо недійсності правочину про передачу спірного нерухомого майна подружжя в статутний фонд ТОВ та витребування цього майна з чужого незаконного володіння, оскільки нерухоме майно, яке є спільною сумісною власністю подружжя, відчужене (вибуло) без згоди позивача, тобто поза волею власника.

Задовольняючи позов в іншій частині вимог, апеляційний суд не врахував, що позивачем обрано неефективний спосіб захисту порушеного права.

Ефективним способом захисту права позивача в цьому випадку є ввінкативний позов до останнього набувача майна, за яким зареєстровано право власності на спірне нерухоме майно подружжя, а не позов про визнання недійсними: рішення ТОВ договорів купівлі-продажу; свідоцтва про право власності; скасування державної реєстрації права власності на це нерухоме майно».

Постанова ВС від 23.06.2022 р. по справі 520/1146/15-ц.

За обставинами справи, позивач (колишня дружина) просила визнати недійсним правочин укладений її чоловіком – договор купівлі продажу квартири, укладений без її згоди, оскільки квартира була придбана у шлюбі, а тому є спільною сумісною власністю, однак чоловік відчужив квартиру без її згоди.

Після цього було здійснено ще одне відчуження, тому позивач просила витребувати у останнього набувача квартиру. До речі, позивач просила витребувати без конкретизації щодо свого володіння – не зазначивши «на свою користь» тощо. При цьому, витребування відбувалось шляхом формування позовної вимоги із зазначенням перебування майна у «незаконному чужому володінні».

Суд першої інстанції позов задовільнив повністю, ВС залишив рішення без змін. При цьому, у рішенні суду першої інстанції суд зазначив, що витребування є можливим, оскільки спільна сумісна власність поширюється на все майно. ВС такі мотиви суду не змінював [20].

Постанова ВС від 24.02.2021 р. по справі 201/14575/15-ц.

За обставинами справи, позивач (колишня дружина) просила визнати недійсним правочин щодо відчуження її чоловіком спільної сумісної квартири подружжя, а саме укладений її чоловіком договір іпотеки, а також визнати недійсним пов'язаний із іпотекою договір позики. Окрім того, просила визнати недійсним і наступний правочин, скасувати державні реєстрації, також просила витребувати вказану квартиру.

ВС направив справу на новий розгляд для встановлення фактичних обставин, однак дійшов до висновків, що договір іпотеки був укладений без згоди іншого із подружжя, а тому є підстави для визнання його недійсним. Визнання подальшого правочину недійсним щодо відчуження є неефективним, і зазначив, що позивачу майно належало на праві спільної сумісної власності, а тому вона в порядку ст. 388 ЦК має право порушувати питання про витребування такого майна із чужого незаконного володіння [21].

Постанова ВС від 27.11.2019 р. по справі 592/7293/16-ц.

Вказана справа не стосується витребування майна саме одним із подружжя, однак у вказаній справі було зроблено важливий правовий висновок щодо витребування спільного

сумісного майна одним із співвласників, що також може використовуватись у спорах з приводу спільного сумісного майна подружжя.

Так, за обставинами справи, один із співвласників багатоквартирного будинку просив скасувати свідоцтва про право власності за новим набувачем на допоміжні приміщення багатоквартирного будинку, мотивувавши це тим, що такі приміщення належать усім співвласникам. Подальших відчужень у справі не було, тобто був фактично один правочин (реєстрація за новим набувачем і видача цій особі свідоцтв про право власності).

Апеляційний суд позов задовільнив частково, скасував свідоцтва, але у витребуванні відмовив. Відмова була мотивована тим, що допоміжні приміщення будинку належать усім співвласникам на підставі спільної сумісної власності, а тому вимога має бути заявлена про витребування на користь усіх співвласників.

Касаційний суд вказав відмову у витребуванні залишив без змін, але по тій причині, що подальших відчужень приміщень не було, а тому скасування свідоцтв про право власності є достатнім ефективним захистом. Разом з тим, ВС не погодився з висновками апеляційного суду, та зазначив таке:

«Відмовляючи в задоволенні вимог позивача про витребування з незаконного володіння нового набувача спірних нежитлових приміщень апеляційний суд, погодившись в цій частині з висновком місцевого суду, виходив з того, що ці нежитлові приміщення належать на праві спільної сумісної власності не тільки позивачу, але і всім іншим співвласникам квартир у багатоквартирному житловому будинку, які не зверталися з такими вимогами.

Вказаний висновок судів попередніх інстанцій не в повній мірі відповідає змісту повноважень співвласника майна, який не обмежений волею інших співвласників на захист свого права спільної сумісної власності. Разом з цим, наслідком скасування судом свідоцтв про право власності на підвальні приміщення стало повернення спірних приміщень у спільну сумісну власність всіх власників квартир багатоквартирного будинку, які не позбавлені права вимагати усунення перешкод у користуванні власністю в разі його порушення, пред'явивши негативний позов, що у даних правовідносинах буде ефективним способом захисту порушеного права» [22].

Хоча, у юридичній літературі і висловлюється думка про те, розповсюдження режиму спільності майна та спеціальний порядок розпорядження таким майном зумовлює виникнення у власника добровільних обмежень щодо здійснення права власності в силу деяких юридичних фактів, вони не можуть впливати на можливість захисту права власності як такого [3., с. 198].

Висновки. З огляду на вищевказані позиції Верховного Суду, вбачається, що такий спосіб захисту, як витребування одним із подружжя спільного сумісного майна (попередньо визнавши перший правочин недійсним) є належним способом захисту порушеного права. Разом з тим, витребується все майно, оскільки право сумісної власності поширюється не на частку, а на все майно.

Витребування є єдиним можливим способом захисту у разі відчуження іншим із подружжя спільного сумісного майна, натомість, сама вимога про витребування завжди є похідною від визнання правочину недійсним (віндикаційний позов).

У випадку, коли суд визнає правочин недійсним та витребує майно, він фактично повертає сторін до того правового стану, у якому вони існували до вчинення іншим із подружжя оскарженого правочину – майно повертається до спільної сумісної власності.

Окрім того, зазначення позивачем на чію саме користь (подружжя, інший із подружжя – відповідач, всі співвласники, позивач) витребується майно не є обов'язковим та не є підставою для відмови у позові. Дана риторика є досить важливою у боротьбі із надмірним формалізмом, внаслідок якого фактично порушені права позивача не зможуть бути відновлені належним чином через існування законодавчих прогалин. До того ж, є випадки, коли ВС задовольняючи вимогу яка сформульована наступним чином: «витребувати майно з чужого незаконного володіння» зазначає, що таке майно повертається у спільну сумісну власність конкретних осіб. Здійснивши загальний аналіз практики ВС, можна підтвердити, що такий підхід ВС є правильним, та таким, що не виходить за межі позовних вимог.

Література:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р., № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 2947-III // (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
3. Дзера О.В. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник / О.В. Дзера // – Київ: Юрінком Інтер. – 2010. – 976 с.
4. Мельниченко, О. В. Спільна сумісна власність подружжя: суперечлива судова практика. *Часопис Київського університету права : Укр. науково-теоретичний часопис*. 2020. № 3. С. 166-170.
5. Рентюк, В. Р. Судова практика стосовно розпорядження майном у спільній сумісній власності. *Сучасна цивілістика в умовах євроінтеграції* : матеріали 14-ої Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 11-12 квіт. 2019 р.). – С. 150-153.
6. Постанова Верховного Суду від 21.11.2018 у справі № 372/504/17 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78215412>.
7. Постанова Верховного Суду від 29.06.2022 р. по справі №372/2118/16-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/105139640>.
8. Постанова Верховного Суду від 06 лютого 2018 року у справі № 235/9895/15-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72199592>.
9. Постанова Верховного Суду від 05 квітня 2018 року у справі № 404/1515/16-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73335587>.
10. Постанова Верховного Суду від 30.09.2022 року по справі 753/2222/19 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/106558392>.
11. Постанова Верховного Суду від 21.09.2022 року у по справі 752/1716319 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/106553165>.
12. Постанова Верховного Суду від 21.09.2022 року у по справі 752/1716319 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/106553165>.
13. Постанова Верховного Суду від 15.06.2020 р. у справі № 430/1281/14-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90143648>.
14. Постанова Верховного Суду від 08.07.2020 р. по справі № 359/10528/15-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90436524>.

15. Постанова Верховного Суду від 15.12.2021 р. по справі № 640/17764/17 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/104258309>.
16. Постанова Верховного Суду від 20 червня 2023 року у справі № 362/2707/19 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/111908321>.
17. Постанова Верховного Суду від 16.12.2020 р. по справі 661/2576/16-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/93834720>.
18. Постанова Верховного Суду від 31.08.2021 р. по справі 643/9638/19 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/99459288>.
19. Постанова Верховного Суду від 11.09.2019 р. по справі 621/1905/16-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84449380>.
20. Постанова Верховного Суду від 23.06.2022 р. по справі 520/1146/15-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/105078489>.
21. Постанова Верховного Суду від 24.02.2021 р. по справі 201/14575/15-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/95439486>.
22. Постанова Верховного Суду від 27.11.2019 р. по справі 592/7293/16-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86070523>.

Stavnichenko M. Features of reclamation from the last acquirer of joint compatible property of spouses, which was wrongfully alienated without the consent of another spouse

Summary. The first step of this scientific study included the work about determination such the main concept as joint ownership rights and also grounds of occurrences these rights. The next step was focused the reality and provision of the stable judicial practice of the Supreme Court of two separate presumptions joint ownership rights 1) common ownership of property acquired by spouses during marriage and 2) equality of shares in the right of joint compatible ownership.

The main material of the article considers peculiarities of judicial protection of the right of joint compatible property of spouses though submission of claims which are classical and priority to protect property rights including joint ownership rights. The article is aimed at defining and detailed analysis of the most effective ways protection when claiming joint property of spouses, opening of peculiarities of building an effective strategy in the recovery of property in the court. The article contains a description of practical situations, preambles of possible litigation and methods of their solution. This article contains main practical aspects in the realization of the right to protection by reclaiming property that was joint property of spouses but had been estranged by one spouse without the consent of the other, to make conclusions about the characteristic features of the categories of cases in which discovery should be applied as way of defense. Article helps to divide the cases on the subject of the claim: on invalidation of the transaction and, as a consequence, restitution and recovery of property (in cases where the invalidity of the transaction will not entail legal consequences, because the alienation occurred in the future and after the conclusion of the disputed transaction). This study contains conclusions about distinguishing between common partial and common joint property with using procedural possibilities of protection in civil procedural legislation. The aim of the article is precisely on determining the mechanisms and algorithms of protection on the basis of conclusions what the Supreme Court provides. This is not only theoretical value, but it can also be used as a separate practical commentary in the professional activities of lawyers, who faced with relevant legal relations of clients within the framework of a dispute on division, return, recognition of property as compatible.

The conclusions of the study can serve as a basis for further theoretical activity of scientists.

Key words: division of property, joint compatible property, division of joint compatible property, recovery of property, co-owner's claim.